

http://www

مقاله

بررسی وضعیت محتوای وبسایت‌های کودک و نوجوان در ایران^۱

زینب سلیمی^۲

استاد راهنما: سعید غفاری

چکیده

پژوهش حاضر به منظور بررسی وضعیت محتوایی وبسایت‌های فارسی کودکان و نوجوانان انجام گرفته است. و هدف از انجام آن، کمک به کودکان و نوجوانان ایرانی برای گزینش وبسایت‌های مناسب و همچنین یاری به طراحان جهت ایجاد این گونه وبسایت‌ها می‌باشد. این پژوهش که از نوع کاربردی و به روش پیمایشی انجام شده است، وضعیت بیست وبسایت فارسی زبان کودک و نوجوان را با استفاده از یک سیاهه‌ی ارزیابی محقق ساخته، شامل سی‌ویک مولفه، مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد. در یک نگاه کلی، نتایج حاصل از یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که وبسایت‌های مورد بررسی بیش از نیمی از معیارها را رعایت کرده‌اند و از نظر محتوا قادر به جذب کودکان و نوجوانان ایرانی می‌باشد. در این بررسی وبسایت «کودکان» با ۳۱ امتیاز در رتبه اول و وبسایت‌های «نونهال» و «یاران امین» با ۲۹ امتیاز در رتبه دوم قرار گرفته‌اند.

واژه‌های کلیدی: وبسایت - معیارهای ارزیابی - اینترنت - کودکان و نوجوانان

کتاب‌ماه کودک و نوجوان
دی ۱۳۸۹

۵

مقدمه .

عصر اطلاعات، جبر تکنولوژیک است. جهانی شدن و اطلاعات‌پردازی، ساختارهای بنیادین جوامع ما در سرتاسر جهان‌اند. فضای مجازی هم اکنون این قلمرو همگانی را پدید آورده است. (شعبانی، ۱۳۸۴). اطلاعات مهم‌ترین منبع باارزش و راهبردی، و پایه و اساس توسعه اجتماعی، اقتصادی و رشد علوم و فناوری در هر کشور به شمار می‌رود. امروزه، در جامعه مبتنی بر فناوری اطلاعات و با بهره‌گیری از نظام‌های نوین اطلاع‌رسانی، امکان برقراری ارتباط میان ذهن‌ها و اندیشه‌های متفاوت و مبادله وسیع، سریع و جهانی اطلاعات فراهم گردیده است (خاتمیان فر، ۱۳۸۶). امروزه اینترنت با تمامی ویژگی‌ها و جذابیت‌های خود، وسعت و گستردگی روزانه و تنوع اطلاعاتی و بسیاری موارد دیگر توانسته خود را به عنوان معتبرترین و روزآمدترین منبع اطلاعاتی در دسترس همگان قرار دهد (پشتوتی‌زاده و منصوروی، ۱۳۸۷)؛ و به عنوان یک منبع اطلاعاتی، حاوی بسیاری از منابع و مدارک می‌باشد و روز به روز نیز بر حجم آن‌ها افزوده می‌شود. انواع وبسایت‌ها (فرهنگی، خبری، آموزشی، سیاسی، سرگرمی و...) از طریق این شبکه قابل دسترس هستند (کوک، ۱۳۸۲). اینترنت به ویژه شبکه جهانی وب با از میان برداشتن فاصله فیزیکی میان ملت‌ها و قوم‌های مختلف، شیوه‌های سنتی گردآوری، ذخیره، بازیابی و اشاعه اطلاعات را دچار تغییر و تحول کرده و فرصت‌ها و دستاوردهای نوینی را برای ارتقای سطح تعاملات اجتماعی و فرهنگی در سراسر جهان به ارمغان آورده است (خالقی و داورپناه، ۱۳۸۳). اینترنت با جذابیت‌های منحصر به فرد خود بسیاری از کودکان و نوجوانان جامعه ما را به خود جذب کرده است. با توجه به تفاوت در نیازها و ویژگی‌های شخصیتی بین بزرگسالان و کودکان، وبسایت‌های ایجادشده برای کودکان و نوجوانان باید طوری طراحی شوند که متناسب با سن و فرهنگ آنان باشد.

پژوهش حاضر درصدد است وضعیت وبسایت‌های فارسی کودکان و نوجوانان را از نظر رعایت معیارهای مربوط به محتوا مورد بررسی قرار دهد تا نقاط ضعف و قوت این وبسایت‌ها را در جذب این گروه سنی تعیین نماید.

۱-۱. بیان مسئله

وبسایت‌های زیادی به منظور رفع نیازهای روانی و اطلاعاتی کودکان و نوجوانان طراحی شده‌اند. ولی واقعا چه تعداد از آن‌ها آنقدر جذاب و برطرف‌کننده نیازهای کودکان و نوجوانان هستند که از مراجعه کودکان و نوجوانان به سایت‌های نامناسب جلوگیری نماید؟

از آن زمانی که وب از مشارکت هر کسی که دوست داشت در آن شرکت کند برخوردار شد، در نتیجه‌ی فقدان بازبینی‌های دقیق، کیفیت اطلاعات یا ارزش دانش دچار ابهام گردید (برن، ۲۰۰۱)؛ در نتیجه در ارزشیابی وبسایت‌های کودکان و نوجوانان با مشکلاتی مواجه هستیم و از طرفی ملاک‌های مناسبی در این حیطة وجود ندارد، لذا در این پژوهش تلاش شده است بر اساس اقلام تعیین شده که به صورت سیاهه‌ی ارزیابی تهیه شده است؛ به بررسی وضعیت محتوایی وبسایت‌های فارسی کودکان و نوجوانان، اقدام گردد.

۱-۲. هدف پژوهش

هدف اصلی از انجام این پژوهش، بررسی وضعیت محتوایی وبسایت‌های فارسی مربوط به کودکان و نوجوانان ایرانی بر اساس معیارهای ارزیابی موجود در این پژوهش می‌باشد.

۱-۳. اهمیت و ضرورت پژوهش

بدیهی است طراحی صفحات وب در کشور به عنوان یک افزونه مهم اطلاع‌رسانی و فراهم نمودن امکان دستیابی به اطلاعات موجود در این‌گونه منابع در اسرع وقت و با صرف کمترین هزینه ممکن می‌باشد؛ لذا طراحان صفحات وب جامعه مورد بررسی می‌توانند با بهره‌گیری از نتایج به دست آمده از این تحقیق نسبت به بهینه‌سازی صفحات طراحی شده خود از نظر محتوا اقدام کنند تا اطلاعات مهم و ارزشمندی را در اختیار دست اندرکاران قرار دهند و بتوانند در ساختن سایت‌های مناسبی که سبب ارتقاء سطح فرهنگ و آگاهی‌های کودکان و نوجوانان می‌گردد مفید باشند. هم‌چنین بتوان از این طریق

فضاهای خالی از نظر محتوایی، را به برنامه ریزان و مولفین سایت‌های کودکان و نوجوانان نشان داد تا در این حوزه کمکی باشد به چاره اندیشی و کوشش در جهت رفع خلاء احتمالی موجود و برقراری تعامل برای به وجود آوردن سایت‌های بهتر و مفیدتر و آموزنده‌تر.

۲. بررسی پیشینه

۲-۱. پیشینه پژوهش در ایران

پشتوتنی‌زاده (۱۳۸۴) در پژوهش خود با عنوان «تعیین ویژگی‌هایی محتوایی مهم برای وب سایت‌های مخصوص نوجوانان ۱۴-۱۲ ساله ایرانی» از مقایسه مهم‌ترین ویژگی‌های محتوایی سیاهه واریسی تنها وبسایت فارسی زبان نوجوانان ۱۴-۱۲ ساله، مشخص گردید فقط ۱۶ ویژگی محتوایی (۳۰/۱۸٪) در این وبسایت رعایت شده‌اند که بیانگر بی توجهی یا نا آگاهی مسئولان ذیربط نسبت به این‌گونه منابع اطلاعاتی نوین برای نوجوانان است.

مهاجر (۱۳۸۵) در پایان نامه‌ی کارشناسی ارشد خود از دانشگاه شیراز با عنوان «معماری اطلاعات از چشم انداز کودکان و نوجوانان: بررسی سایت‌های فارسی کودکان و نوجوانان در وب» با بررسی نقاط قوت و ضعف این وبسایت‌ها، به وضعیت موجود در این زمینه پرداخته و چارچوبی را برای طراحی هرچه کاربرمدارانه‌تر آن‌ها کرده است. یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که ۳۶ درصد از وبسایت‌های مورد پژوهش، ملاک‌های لازم در طراحی بصری صفحات را رعایت کرده‌اند و ۵۵ درصد آن‌ها ملاک‌های تعیین‌کننده در ارزشیابی محتوای صفحات را مد نظر قرار داده‌اند و در مجموع ۵۸ درصد از ملاک‌های ارزشیابی توسط این وبسایت‌ها رعایت شده است. همچنین یافته‌های این تحقیق مشخص می‌کند که طراحان وبسایت‌های مورد پژوهش، نسبت به اصول طراحی محتوا بیش از طراحی بصری آگاهی و توجه داشته‌اند و لزوم آگاه‌سازی هر چه بیشتر طراحان نسبت به نیازهای اطلاعاتی و رفتارهای اطلاع‌یابی متفاوت کاربران کودک و نوجوان، در جهت طراحی هرچه کاربردی‌تر این منابع نوین اطلاعاتی ضروری به نظر می‌رسد.

حسن‌زاده (۱۳۸۶) در پایان نامه خود با عنوان «بررسی وضعیت سایت‌های ایرانی کودکان و نوجوانان در محیط وب» به بررسی بیست و یک وبسایت مربوط به کودکان و نوجوانان ایرانی بر اساس سه معیار آدرس، محتوا و جنبه‌های فنی یا طراحی سایت پرداخته است. مقایسه صورت گرفته بین معیارهای کلیدی ارزیابی نشان می‌دهد که ۶۲٪ سایت‌های مورد مطالعه از لحاظ معیار ارزیابی آدرس الکترونیکی در سطح خوب، ۳۸٪ در سطح متوسط می‌باشند. از لحاظ معیار کلیدی ارزیابی محتوا، ۶۷٪ سایت‌ها در سطح خوب، ۲۸٪ در سطح متوسط و ۵٪ در سطح ضعیف رتبه‌بندی می‌گردند و در نهایت از لحاظ معیار کلیدی جنبه‌های فنی یا طراحی صفحات، ۲۴٪ سایت‌ها در سطح خوب، ۷۱٪ در سطح متوسط و ۵٪ در سطح ضعیف می‌باشند.

برادر و نجفی‌نیا (۱۳۸۷) در پژوهش خود با نام «ارزشیابی تارنما(وبسایت)های مجله‌های الکترونیکی پیوسته‌ی کودک و نوجوان در ایران» به بررسی نقاط قوت و ضعف این وبسایت‌ها با استفاده از فرم سنجشی که براساس پنج مؤلفه‌ی محتوا، ساختار (از لحاظ طراحی بصری)، ساختار (از لحاظ فنی)، حق مؤلف و شاخص‌های کارکردی تنظیم شده است پرداخته‌اند. با توجه به امتیاز کل، سه مؤلفه‌ی محتوا، ساختار (از لحاظ طراحی بصری) و نیز ساختار (از لحاظ فنی) در وضعیت نامناسب و یا کاملاً نامناسب قرار دارد. در عین حال با توجه به این وضعیت مؤلفه‌ی حق مؤلف نیز در وضعیت کاملاً نامناسب است، اما مؤلفه‌ی شاخص‌های کارکردی در وضعیت نه مناسب و نه نامناسب قرار دارد، که به‌طور کلی می‌توان نتیجه گرفت که وبسایت‌های مجله‌های الکترونیکی کودک و نوجوان کارایی لازم را ندارند و در واقع از ملاک‌های تعیین شده پیروی نمی‌کنند.

۲-۲. پیشینه پژوهش در خارج از کشور

هیوگس - هسل و میلر^۴ (۲۰۰۳) در پژوهش خود با عنوان «وبسایت کتابخانه‌های عمومی برای کودکان و نوجوانان» با تحقیق بر روی وبسایت چند کتابخانه نشان دادند آن دسته از نیازهای کودکان و نوجوانان که کتابداران در وبسایت‌های کتابخانه‌های خود به آن‌ها پرداخته‌اند، شامل ایجاد فرصت برای سرگرمی و تفریح، کمک برای موفقیت در مدرسه، کمک به ایفای نقش به عنوان یک بزرگسال، شکوفایی خلاقیت، ایجاد اطمینان در کودکان و نوجوانان از لحاظ سلامت روحی، اجتماعی، جسمی، احساسی و ذهنی، نیاز به تعلق داشتن و... می‌باشد.

گنتسکی^۵ (۲۰۰۴) در پایان‌نامه خود با عنوان «تحقیق در اینترنت و محتوای مناسب: حفظ سلامتی دانش‌آموزان در اینترنت» می‌گوید با ظهور اینترنت دانش‌آموزان برای تحقیقات خود با مشکل محتوای نامناسب، مواد غیرقانونی و وبسایت‌های منحرف محور روبه‌رو می‌شوند. مدارس بایستی طرحی جهت حمایت مناسب از پرهیز از این وبسایت‌ها پیاده نمایند. در این تحقیق از ۱۵۶ معلم برای مشخص نمودن استفاده بهینه از اینترنت و حمایت دانش‌آموزان استفاده شده

است و در نتیجه این پژوهش، معلمین می‌توانند با توجه به یافته‌ها توسط فیلترها و کنترل‌های محلی استفاده از وبسایت‌های نامناسب جلوگیری نمایند.

میسیرلی و اوداباسی^۶ (۲۰۰۹) در پژوهش خود با عنوان «وبسایت‌هایی برای کودکان» با تهیه یک سیاهه ارزیابی به بررسی وضعیت ۶ وبسایت مخصوص کودکان، از نظر معیارهای محتوایی، آموزشی و سرگرمی، در کشور ترکیه پرداخته‌اند. نتایج حاصل از این پژوهش نشان می‌دهد که فقط دو وبسایت از میان وبسایت‌های مورد بررسی، بیش از نیمی از معیارها را رعایت کرده‌اند.

۳. نوع پژوهش

این پژوهش از نوع کاربردی می‌باشد و اطلاعات آن از شیوه مشاهده مستقیم صفحات وبسایت‌ها گردآوری شده است.

۴. پرسش‌های پژوهش

۱. وضعیت وبسایت‌های فارسی کودکان و نوجوانان از لحاظ رعایت مولفه‌های مربوط به معیار محتوا چگونه است؟
۲. کدام یک از وبسایت‌های کودکان و نوجوانان بیشترین امتیاز را از نظر رعایت کردن مولفه‌ها به خود اختصاص داده‌اند؟

۵. جامعه آماری پژوهش

جامعه این پژوهش عبارت است از وبسایت‌های فارسی زبان مربوط به کودکان و نوجوانان ایرانی، که برای شناسایی آن‌ها از کتاب‌های «وبسایت‌های خوب برای بچه‌های خوب» (نادری و زاهدی نوقایی، ۱۳۸۸)، «مرجع کامل سایت‌های اینترنتی» (موسوی، ۱۳۸۲) و «بهترین سایت‌های ایرانی» (قادری، ۱۳۸۱) و هم‌چنین موتور کاوش گوگل استفاده گردیده است. برای یافتن این سایت‌ها در موتور جستجوی گوگل از کلیدواژه‌های «کودک»، «نوجوان»، «کودکان»، «نوجوانان»، «سایت»، «وبسایت»، «سایت‌ها» و ترکیبات این واژه‌ها استفاده شده است. سپس با مراجعه به تک تک آدرس‌ها و بررسی مطابقت آن‌ها با جامعه هدف مورد نظر، در نهایت ۲۰ سایت شناسایی و در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفت.

اسامی این سایت‌ها به شرح ذیل می‌باشد:

۱. جامعه مجازی کودکان و نوجوانان ایران ۲. دارا و سارا ۳. رشد ۴. سرزمین بچه‌ها ۵. سرزمین مجازی کودکان ۶. عصر بیست ۷. علوم زمین ۸. قورقور ۹. کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان ۱۰. کوچولوها ۱۱. کودک و نوجوان شبکه آموزش سیما ۱۲. کودک و نوجوان شبکه جهانی جام جم ۱۳. کودکان ۱۴. کودکانه ۱۵. موسیقی کودک ۱۶. نجوم ۱۷. نونهال ۱۸. وب زیست محیطی کودکان و نوجوانان ۱۹. هدهد ۲۰. یاران امین.

۶. روش انجام پژوهش و ابزار گردآوری اطلاعات

از آنجائیکه معیار سنجش خاصی برای بررسی وضعیت محتوایی وبسایت‌های فارسی کودکان و نوجوانان وجود نداشت لذا براساس معیارهای ارزیابی موجود در متون و منابع مرتبط، مرور پیشینه‌های خارجی و داخلی به خصوص پژوهش‌های حسن‌زاده (۱۳۸۶) و بهزادی و زاهدی (۱۳۸۸) و استفاده از نظرات کارشناسان و متخصصان حوزه‌های اطلاع‌رسانی و کودکان در نهایت سیاهه‌ی ارزیابی محقق ساخته‌ای مشتمل بر سی‌ویک سوال (مولفه)، تهیه و تنظیم گشت و با استفاده از آن وضعیت محتوای ۲۰ وبسایت فارسی مربوط به کودکان و نوجوانان مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در این سیاهه به هر یک از مولفه‌ها امتیازی بین ۰، ۰/۵ و ۱ داده شده است. به این صورت که اگر معیار در وبسایت رعایت شده بود امتیاز یک، اگر تا حدودی رعایت شده بود امتیاز ۰/۵ و در صورت عدم رعایت، امتیاز ۰ به وبسایت داده شده است.

۷. یافته‌ها و تحلیل

۷-۱. پاسخ پرسش اول: وضعیت وبسایت‌های فارسی کودکان و نوجوانان از لحاظ مولفه‌های مربوط به معیار محتوا چگونه است؟

در پاسخ به این پرسش، پس از پرکردن سیاهه‌های ارزیابی مربوط به هر یک از وبسایت‌ها، برای نشان دادن میزان رعایت هر معیار در وبسایت‌ها، جدول زیر رسم گردیده است.

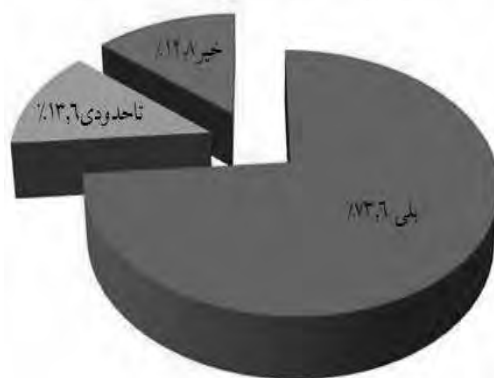
جدول ۱. توزیع مولفه‌های مربوط به معیار محتوا

ردیف	مولفه	بلی (۱)		تأحدودی (۰/۵)		خیر (۰)		جمع امتیاز
		تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
۱	آیا عنوان وب سایت ساده و مناسب کودکان و نوجوانان می باشد؟	۲۰	۱۰۰	۰	۰	۰	۰	۲۰
۲	آیا نوع مخاطبان سایت (گروه سنی) مشخص شده است؟	۱۱	۵۵	۰	۰	۹	۴۵	۱۱
۳	آیا نشانی وب سایت با عنوان آن مشابه می باشد؟	۱۴	۷۰	۰	۰	۶	۳۰	۱۴
۴	آیا عنوان سایت با موضوع آن مرتبط می باشد؟	۱۵	۷۵	۲	۱۰	۳	۱۵	۱۶
۵	آیا سایت پوشش موضوعی مورد نظر مخاطبین خود را فراهم می کند؟	۱۲	۶۰	۶	۳۰	۲	۱۰	۱۵
۶	آیا محتوا با تجربه ها، نیازها، علایق و توانایی های کودکان مناسب می باشد؟	۱۱	۵۵	۷	۳۵	۲	۱۰	۱۴,۵
۷	آیا محتوا آموزشی است و برای مخاطبان خاص خود ارزش اطلاعاتی دارد؟	۱۴	۷۰	۵	۲۵	۱	۵	۱۶,۵
۸	آیا سبک نگارش با موضوع مورد بحث متناسب است؟	۲۰	۱۰۰	۰	۰	۰	۰	۲۰
۹	آیا مطالب سایت از نظر سطح خوانایی مناسب اند؟	۱۹	۹۵	۱	۵	۰	۰	۱۹,۵
۱۰	آیا سبک نوشتاری سایت با دامنه وازگان مخاطبان هماهنگ است؟	۱۹	۹۵	۰	۰	۱	۵	۱۹
۱۱	آیا در سادگی زبان و شیوه نگارش، به قابلیت های خوانندگان توجه شده است؟	۱۹	۹۵	۰	۰	۱	۵	۱۹
۱۲	آیا محتوا و فعالیت های مطرح شده با سطح علمی خوانندگان هدف همخوان می باشد؟	۱۶	۸۰	۳	۱۵	۱	۵	۱۷,۵
۱۳	آیا ساخت و پرداخت مطالب برای کودکان و نوجوانان قابل درک و جالب توجه است؟	۹	۴۵	۱۰	۵۰	۱	۵	۱۴
۱۴	آیا ساخت و پرداخت مطالب به گونه ای است که مانع تفکر مستقیم خواننده نشود؟	۱۵	۷۵	۳	۱۵	۲	۱۰	۱۶,۵
۱۵	آیا قواعد دستوری یا علامت گذاری در سایت رعایت شده است؟	۱۳	۶۵	۶	۳۰	۱	۵	۱۶
۱۶	آیا مطالب فاقد خطاهای املائی می باشند؟	۱۸	۹۰	۲	۱۰	۰	۰	۱۹
۱۷	آیا اطلاعات ارائه شده در سایت دارای صحت و اعتبار است؟	۱۹	۹۵	۱	۵	۰	۰	۱۹,۵
۱۸	آیا مطالب از هر گونه نصیحت به دور می باشند؟	۲۰	۱۰۰	۰	۰	۰	۰	۲۰
۱۹	آیا مطالب وب سایت بدون تکرار ارائه شده اند؟	۱۹	۹۵	۱	۵	۰	۰	۱۹,۵
۲۰	آیا در مورد پدیدآور سایت اطلاعاتی وجود دارد؟	۹	۴۵	۰	۰	۱۱	۵۵	۹

۲۱	آیا در وب سایت از بیان آرای شخصی خودداری شده است؟	۱۹	۹۵	۱	۵	۰	۰	۱۹,۵
۲۲	آیا مطالب ارائه شده در سایت فاقد سوگیری و گرایشات قومی، نژادی و سیاسی خاص می‌باشد؟	۱۹	۹۵	۱	۵	۰	۰	۱۹,۵
۲۳	آیا مطالب بدون پیش داوری و تعصب بیان شده است؟	۲۰	۱۰۰	۰	۰	۰	۰	۲۰
۲۴	آیا مطالب حس کنجکاوی و علاقه به مطالعه را بر می‌انگیزند؟	۱۱	۵۵	۸	۴۰	۱	۵	۱۵
۲۵	آیا سایت دارای بازی‌های رایانه‌ای و فکری مناسب کاربران می‌باشد؟	۱۰	۵۰	۰	۰	۱۰	۵۰	۱۰
۲۶	آیا در وبسایت از بازی و سرگرمی برای بیان مفاهیم و آموزش‌ها استفاده شده است؟	۱۰	۵۰	۱	۵	۹	۴۵	۱۰,۵
۲۷	آیا سایت می‌تواند برای کاربران جنبه تفریحی داشته باشد؟	۱۱	۵۵	۹	۴۵	۰	۰	۱۵,۵
۲۸	در صورت وجود بازی و سرگرمی در سایت، آیا آموزش‌های لازم نیز در آن مورد ارائه شده است؟	۷	۶۳	۰	۰	۴	۳۶	۷
۲۹	آیا بخش پاسخ به پرسش‌های مکرر در وب سایت وجود دارد؟	۲	۱۰	۰	۰	۱۸	۹۰	۲
۳۰	آیا سایت از وجود آگهی‌ها به تعداد زیاد بری است؟ (حداکثر یک چهارم از صفحه)	۰,۲	۰,۱	۰	۰	۰	۰	۰,۲
۱۳	آیا اطلاعات وبسایت به طور منظم روزآمد می‌شوند؟ (حداقل ماهی یکبار)	۱۱	۵۵	۰	۰	۹	۵۴	۱۱
	جمع	۴۵۲	۷۳,۶	۸۱	۱۳,۶	۷۸	۱۲,۸	۴۹۲,۵

همان‌گونه که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، بر اساس اطلاعات، از مجموع ملاک‌های فوق پاسخ ۷۳,۶٪ از آن‌ها بلی، ۱۳,۶٪ از آن‌ها تاحدودی و ۱۲,۸٪ از آن‌ها خیر بوده است. همچنین با توجه به جدول مشخص می‌شود که مولفه‌های «ساده و مناسب بودن عنوان وبسایت» و «متناسب بودن سبک نگارش با موضوع مورد بحث»، «دور بودن مطالب از هرگونه نصیحت»، «بیان مطالب بدون پیش‌داوری و تعصب» و «بری بودن از وجود آگهی‌ها به تعداد زیاد» با امتیاز ۲۰، بیشترین، و «وجود بخش پاسخ به پرسش‌های مکرر در وبسایت» با امتیاز ۲، کمترین میزان حضور در سایت‌های مورد مطالعه را به خود اختصاص داده‌اند.

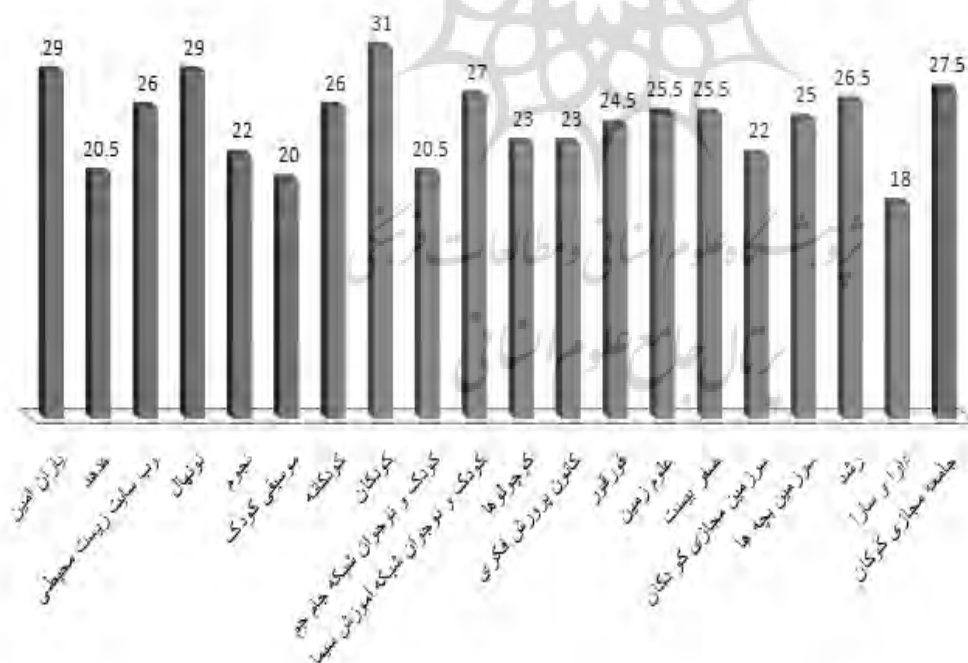
برای نشان دادن درصد رعایت معیار محتوا در کلیه وبسایت‌ها نمودار دایره‌ای زیر رسم گردیده است.

نمودار ۱. نمودار دایره‌ای درصد فراوانی معیار محتوا

برای نشان دادن امتیاز هر یک از وبسایت‌ها در رعایت مولفه‌های مربوط به معیار محتوا نمودار میله‌ای زیر رسم گردیده است.

نمودار ۲. توزیع فراوانی معیار محتوا در وبسایت‌ها

۲-۷. پاسخ پرسش دوم: کدام یک از وبسایت‌های کودکان و نوجوانان بیشترین امتیاز را از نظر رعایت کردن مولفه‌ها به خود اختصاص داده‌اند؟
در پاسخ به این پرسش جدول زیر رسم گردیده است که رتبه‌ی هر یک از وبسایت‌ها را در رعایت مولفه‌ها نشان می‌دهد.

جدول ۲. امتیاز هریک از وبسایتها در رعایت مولفهها

رتبه	نام وبسایت	امتیاز	درصد امتیاز
۱	کودکان	۳۱	۱۰۰
۲	نونهال	۲۹	۹۳,۵
۲	باران امین	۲۹	۹۳,۵
۳	جامعه مجازی کودکان و نوجوانان ایران	۲۷,۵	۸۸,۷
۴	کودک و نوجوان شبکه آموزش سیما	۲۷	۸۷
۵	رشد	۲۶,۵	۸۵,۴
۶	کودکانه	۲۶	۸۳,۸
۶	وبسایت زیست محیطی	۲۶	۸۳,۸
۷	صفر بیست	۲۵,۵	۸۲,۲
۷	علوم زمین	۲۵,۵	۸۲,۲
۸	سرزمین کودک	۲۵	۸۰,۶
۹	قور قور	۲۴,۵	۷۹
۱۰	کانون پرورش فکری کودکان	۲۳	۷۴,۱
۱۰	کوچولوها	۲۳	۷۴,۱
۱۱	سرزمین مجازی کودکان	۲۲	۷۰,۹
۱۱	نجوم	۲۲	۷۰,۹
۱۲	کودک و نوجوان شبکه جام جم	۲۰,۵	۶۶,۱
۱۲	هدهد	۲۰,۵	۶۶,۱
۱۳	موسیقی کودک	۲۰	۶۴,۵
۱۴	دارا و سارا	۱۸	۵۸

با توجه به جدول ۲ وبسایت «کودکان» با ۳۱ امتیاز در رتبه‌ی اول قرار گرفته و ۱۰۰٪ مولفه‌ها را رعایت کرده است؛ و وبسایت‌های «نونهال» و «باران امین» با ۲۹ امتیاز به صورت مشترک در رتبه‌ی دوم قرار گرفته‌اند.

۸. نتیجه‌گیری

با توجه به نقش مهم اینترنت و وب جهان‌گستر به عنوان یکی از انواع محمل‌های اطلاعاتی مورد استفاده کودکان و نوجوانان، ارزیابی منابع اینترنتی و وبسایت‌ها یک امر ضروری و لازم است. بنابراین در طراحی صفحات وبسایت‌های کودکان و نوجوانان باید عوامل موثر را در نظر گرفت تا بستر مناسبی برای استفاده کودکان و نوجوانان فراهم نمود.

در یک نگاه کلی به نتایج حاصله از این پژوهش مشخص می‌شود که خوشبختانه طراحان وبسایت‌های کودکان و نوجوانان میهنمان بیش از پیش نسبت به محتوای وبسایت‌ها توجه دارند؛ و در همه‌ی وبسایت‌های مورد بررسی بیش از

نیمی از مولفه‌ها رعایت شده‌است؛ با این حال، لزوم آگاه‌سازی هرچه بیشتر طراحان نسبت به نیازهای اطلاعاتی و رفتارهای اطلاع‌یابی متفاوت کاربران کودک و نوجوان در جهت طراحی هرچه کاربردی‌تر این منابع نوین اطلاعاتی ضروری به نظر می‌رسد.

منابع

۱. برادر، رویا، نجفی‌نیا، شیدا (۱۳۸۷). «ارزشیابی تارنما(وب سایت) های مجله‌های الکترونیکی پیوسته کودک و نوجوان در ایران». فصلنامه علوم و فناوری اطلاعات. دوره ۲۳، شماره ۴.
۲. پشوتنی‌زاده، میترا (۱۳۸۴). «تعیین ویژگی‌های محتوایی مهم برای وبسایت‌های مخصوص کودکان و نوجوانان ۱۲-۱۴ ساله ایرانی». فصلنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی. شماره ۱، جلد ۱۲.
۳. پشوتنی‌زاده، میترا، منصوری، علی (۱۳۸۷). «ارزشیابی تارنما (وبسایت) ها توسط کودکان و نوجوانان و کتابداران کودک و نوجوان». فصلنامه علوم و فناوری اطلاعات. دوره ۲۴، شماره ۱.
۴. حسن‌زاده، فریبا (۱۳۸۶). «بررسی وضعیت سایت‌های ایرانی کودکان و نوجوانان در محیط وب». پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.
۵. خاتمیان‌فر، پریسا (۱۳۸۶). «معیارهای ارزشیابی منابع مرجع اینترنتی». مرکز اطلاعات بر مدارک علمی ایران. دوره ۷، شماره ۱.
۶. خالقی، نرگس، داور پناه، محمدرضا (۱۳۸۳). «بررسی وضعیت وبسایت‌های ایرانی بر اساس معیارهای عمومی ارزیابی». مطالعات تربیتی و روانشناسی. دوره ۵، شماره ۲.
۷. شعبانی، احمد (۱۳۸۴). «جهانی‌شدن دنیای اطلاعات». فصلنامه علوم اطلاع‌رسانی. دوره ۲۰، شماره ۳ و ۴.
۸. قادری، مرتضی (۱۳۸۱). برترین سایت‌های ایرانی. همدان: کرشمه.
۹. کوک، الیسون (۱۳۸۲). راهنمای یافتن اطلاعات باکیفیت در اینترنت، راهبردی های گزینش و ارزیابی. ترجمه مهدی خادمیان. مشهد: انتشارات کتابخانه رایانه‌ای.
۱۰. مهاجر، گلبو (۱۳۸۵). «معماری اطلاعات از چشم انداز کودکان، بررسی سایت های فارسی کودکان در وب». پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شیراز.
۱۱. موسوی، علی (۱۳۸۲). مرجع کامل سایت های اینترنتی ایران. تهران: اشراق.
۱۲. نادری، محمدرامین، زاهدی‌نوقایی، مهدی (۱۳۸۸). وبسایت‌های خوب برای بچه‌های خوب. تهران: کتابدار.

13. Brunn, M.Dodge (2001). "Mapping the worlds of the world wide web: Structuring global commerce through hyperlinks". American behavioral scientist,44.
14. Genetski ,Robert games (2004). "Internet Research and Appvopriate Content: keeping students safe an the Internet Master of science Degree Thesis Grand vally state unirsersity".
15. Hughes-Hassell, Sundra, Miller, Erika thichman (2003). "public library websites for young adults: meeting the needs of todays teens online". Library and Information science Reasearch25. Available at: <http://www.sicencedirect.com>
16. Misirli, Zeynel Abidin, Odabasi, Hatice Ferhan (2009). "Web sites for children Procedia Social and Behavioral Sciences". Available online at: www.sicencedirect.com.

پی‌نوشت:

- ۱ - برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد
- ۲ - دانشجوی کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان

3 - Burn

4- Hughes-Hassell and Miller

5 - Genetski

6 - Misirli and Odabasi